

Kåre Solfjeld

Høgskolen i Østfold

Anneliese Pitz

Universitetet i Oslo

DOI: <https://doi.org/10.58215/ella.6>

Om å gjengi andres tale – paralleller og kontraster i norsk, tysk og engelsk

Sammendrag

Temaet for denne artikkelen er en oppgave mange tekstforfattere stadig står overfor, nemlig å integrere andres tale eller tekst i egen tekst. For en leser er det viktig å vite om det er forfatteren selv som uttrykker seg, eller om det er en annen persons tale som gjengis.

Temaet referat betraktes kontrastivt med utgangspunkt i norske, engelske og tyske online presstekster. Tekstene viser at det er klare forskjeller mellom de tre språkene, samtidig som det også er interessante paralleller. Ulikt grammatisk inventar fører til ulike former i referatene i de tre språkene, samtidig som vi også ser klare paralleller i hvordan lengre sekvenser med referat struktureres. Vårt fokus er denne tekstkunnskapen, og hvordan forfatteren gjennom sine strukturvalg balanserer mellom det å selv være synlig kontra det å la den som refereres, være synlig.

Nøkkelord: kontrastiv tekstvitenskap, referatmarkering, konjunktiv i tysk, sitat, indirekte tale

Reported speech – parallels and contrasts in Norwegian, German and English

Abstract

The topic of this article is a common challenge facing many authors, that of integrating other people's utterances into their own texts. It is important for readers to know whether what is presented stems from the author, or whether the author is reporting someone else's speech.

Reported speech is here presented from a contrastive perspective, based on Norwegian, English and German online press articles. There are clear differences in these texts between the three languages, yet also interesting parallels. Diverging structural possibilities result in different forms of reported speech in the three languages, but at the same time there are parallels regarding how longer text sequences are structured. Our main focus is how the author – through structural choices – balances his/her own perspective and that of the person whose utterances are reported, and how the three languages present different possibilities for making the reported speech visible.

Keywords: contrastive text linguistics, markers of reported speech, subjunctive in German, quotes, indirect speech

1. Innledning

I denne artikkelen skal vi kaste et nærmere blikk på en oppgave mange forfattere av sakprosa og presstekster stadig står overfor, nemlig å integrere andres tale eller tekst i egen tekst. For en leser er det viktig å vite om det er forfatteren selv som uttrykker seg, dvs. om teksten gjengir et *autoralt* perspektiv, eller om det er en annen persons tale som gjengis, dvs. om den formidler et såkalt *figuralt* perspektiv.

Temaet referat skal her betraktes fra kontrastivt perspektiv ved at forskjeller i språkbruken i norsk, engelsk og tysk tematiseres. Kunnskap om hvordan man refererer andres tale, er nyttig kompetanse for studenter innenfor de tre språkene. Beveger man seg mellom de tre språkene – for eksempel som språklærer eller oversetter – vil kunnskap om paralleller og kontraster gi

dybde til undervisning omkring referater, samtidig som en slik kunnskap også gir et bredere grunnlag for å treffe adekvate valg i oversettelser. Kunnskapen om referater er kunnskap om ulikt grammatisk inventar i de tre språkene. Men det er også i stor grad kunnskap om hvordan lengre sekvenser med referat struktureres. Når man ser de store linjene, ser man mer: De tre språkene er både ulike og like. Det er interessante forskjeller, men også interessante paralleller. Vårt fokus her er nettopp denne tekstkunnskapen.

Vi tar utgangspunkt i online sakprosaer, primært nyhetsstoff og reportasjer, men vi tenker at de parallellene og kontrastene vi presenterer, også i noen grad speiler hvordan forfattere av skjønnlitterære tekster uttrykker seg når tale refereres.

Det å integrere andres tale eller tekst i egen tekst stiller forfatteren overfor flere valg. Ulike strukturer formidler i større eller mindre grad figuralt perspektiv – og dermed samtidig i større eller mindre grad autoralt perspektiv. Forfatteren balanserer med andre ord mellom det å selv være synlig kontra det å la den som refereres, være synlig.

2. Teoretisk utgangspunkt

Leistner (2016, s.126–128) beskriver referatstrukturer som en skala, hvor figures tale eller tekst er mer eller mindre integrert i tekst(deler) med autoralt perspektiv. I den ene enden av skalaen finner vi referater som direkte tale (sitater) i selvstendige setninger (Leistner 2016, s.131). Det som gjengis, er løsrevet fra forfatterens perspektiv, og figures perspektiv er enerådende bl.a. på den måten at person-, tids- og stedsdeiktika velges ut fra den referertes synsvinkel. I engelsk og tysk markeres direkte tale med anførselstegn (for engelsk se 1). I norsk (og svensk) finner vi ofte innledende tankestrek, såkalt sitatstrek (se 2):

- (1) Near the start of the news conference, Trump pressed Merkel for Germany to meet NATO's military spending target, and Merkel reiterated her country's commitment to the 2 percent military spending goal.
«I reiterated to Chancellor Merkel my strong support for NATO as well as the need for our NATO allies to pay their fair share for the cost of defense. Many nations owe vast sums of money from past years, and it is very unfair to the United States. These nations must pay what they owe.» (Mason & Rinke, 2017)
- (2) Clem la imidlertid raskt merke til at han ikke følte seg velkommen på Samfundet.

– Jeg opplevde tidlig at det var greit å ikke si at jeg studerte på BI, og jeg så at det var en tydelig isfront på Elgseterbrua. Studenter fra BI hang ikke særlig mye på Samfundet, både fordi de ikke følte seg velkommen og på grunn av fordommer på BI. Samfundet er et av de beste studenttilbudene i landet. Det er synd at dette ikke blir brukt av BI-studentene i større grad. (Maurseth, 2019).

En sterkere grad av integrasjon finner vi når forfatteren velger å forme referatene som indirekte tale, dvs. former referatene som finite (selvstendige eller uselvstendige) setninger hvor person-, tids- og stedsdeiktika er valgt ut fra autoralt perspektiv. Et annet signal for sterkere grad av integrasjon er å knytte den direkte eller indirekte talen syntaktisk sammen med utsagnsverb/utsagnsuttrykk, som – fra forfatterens synsvinkel – refererer til en annen persons tale, som vanligvis ligger i fortiden. I det norske eksemplet (3) nedenfor ser vi direkte tale forbundet med utsagnsverbet *sa*, og indirekte tale knyttet sammen med utsagnsverbene *opplyste* og *bekreftet*. I det engelske eksemplet (4) ser vi indirekte tale knyttet sammen med utsagnsverbet *told*, og direkte tale knyttet sammen med *said*. I norsk og engelsk finner vi normalt såkalt tempusforskyvning i indirekte tale i fortidskontekst. Preteritumperfektum *hadde fått* i (3) tilsvarende for eksempel preteritum i *fikk* i et tilsvarende sitat, og preteritum *var* (*snakk om*) tilsvarende presens *er* (*snakk om*) i et tilsvarende sitat. I tysk brukes ofte konjunktiv i indirekte tale (5):

- (3) Under et London-besøk i 2005 opplyste kong Harald at han hadde fått seg et engelsk favorittlag. – Jada. Jeg var her og studerte i begynnelsen av 60-årene. Da var det et fotballag som i dag ligger på annenplass som var suverent best. Det laget støtter jeg, sa kong Harald til VG og bekreftet at det var snakk om Tottenham, som vant både serien og cupen i 1961. (Ould-Sada, 2019).
- (4) Gunditjmara representative Denis Rose, project manager at non-profit group Gunditj Mirring Traditional Owners Aboriginal Corporation, told CNN that the system was significantly bigger than what was previously recorded.
“When we returned to the area, we found a channel hidden in the grass and other vegetation. It was about 25 meters (82 feet) in length, which was a fairly substantial size,” Rose said. (Cheung, 2020).
- (5) Merkel sagte, Deutschland *habe* mit Blick auf die Geschichte nach dem Zweiten Weltkrieg den USA viel zu verdanken. (*Wir wollen fairness, keine Siege*, 2017.)
[Merkel sa, Tyskland *ha*[konjunktiv] hatt mye å takke USA for etter annen verdenskrig.]¹

Om tempusforskyvning i indirekte tale i engelsk se Hasselgård et al. (1998, s. 439) og Huddleston & Pullum (2002, s. 151–158) og om tempusforskyvning i norsk Faarlund et al. (1997, s. 572–577) og Vinje (2005, s. 145–146). Om bruk av konjunktiv i indirekte tale i tysk

se Duden (2016, s. 534–548) og Zifonun et al. (1997, s. 1753–1787). Kontrastive framstillinger finnes i Fabricius-Hansen et al. (2018, s. 202–203).

En struktur hvor figurens utsagn ikke lenger er en finitt setning, vil være noe sterkere integrert, dvs. i mindre grad tilsvare figurens utsagn formet som sitat:

- 6) Die Kanzlerin versprach, *die deutschen Verteidigungsausgaben weiter zu erhöhen*.
(*Wir wollen fairness, keine Siege*, 2017.) [Forbundskansleren lovet fortsatt å høyne forsvarsutgiftene]

Enda sterkere integrerte strukturer er det Leistner (2016, s. 169) kaller inkorporasjoner. Her er figurens tale og utsagnsverbet/utsagnsuttrykket smeltet sammen til én setning, og det refererte utsagnet er redusert til et nominalt element. Dette nominale elementet vil normalt inngå hvis vi gjør figurens utsagn om til et sitat i form av en full setning, men ellers åpner inkorporasjoner normalt opp for mange ulike tolkninger av de implisitte delene; jf. også begrepet «unspezifische Rededarstellung» i Dirscherl & Pafel (2015).

- (7) Die Ministerinnen und Minister sprachen *über die Vorbereitung der Handelsbeziehungen zwischen der EU und den Vereinigten Staaten*.
(Lenzu, 2022).
[Ministrene snakket om forberedelse av handelsforbindelsene mellom EU og USA]
- (8) Many Australians are angry about their sudden loss of access to trusted and authoritative sources.
«It feels obviously very restrictive in what Facebook is going to allow people to do in the future, not only in Australia but around the world», Peter Firth, in Sydney, told the BBC.
Amelia Marshall said she could not believe the firm's decision «in the middle of a pandemic», adding: «I've made the long-overdue decision to permanently delete my Facebook account.»
(*Facebook blocks Australian users from viewing or sharing news*, 2021).

Aller mest integrert er det Leistner (2016, s. 127, 164) kaller absorpsjon. Her gjengis ikke noe av det figuren har sagt, direkte. Det sies bare at noe ble sagt, ofte ved hjelp av et verb hvor forfatteren karakteriserer eller tolker talehandlingen.

- (9) The fact that it might be a tense conversation was clear from the *two leaders' opening statements*. (Graham, 2017).

Når forfatteren velger en mer integrert struktur enn sitat/direkte tale i form av selvstendige setninger, integrerer han/hun likevel ofte referatdeler i sitatform. Slike delsitater markeres i alle

de tre språkene som diskuteres her, med anførselstegn. Alle grader av integrasjon fra indirekte tale i finitte setninger via infinitte strukturer til inkorporasjoner kombineres ofte med delsitater; se 10, 11, 12 og 13. Om delsitater se Discherl og Pafel (2014: s. 4ff).

- (10) Mr Trump said he expected the United States to do «fantastically well» in trade with Germany, [...] (Stevenson, 2017).
- (11) Nun sagte er jedoch, er erwarte «großartige Handelsbeziehungen mit Deutschland». (Merkel: Fairer Handel zwischen Deutschland und USA nötig, 2017)
[Nå sa han likevel han vente[konjunktiv] «fantastiske handelsforbindelser med Tyskland».]
- (12) Da svarte Trump at han og Merkel hadde «noe til felles, kanskje». (Karlsen, 2017).
- (13) I tillegg til å understreke at andre vestlige land må betale mer av NATOs militærutgifter, ba han om mer «gjensidig og rettferdig handel». (Røed, 2017).

Delsitater trumfer i en viss forstand integrasjonsgraden. I inkorporasjoner – hvor det ikke alltid er like klart hvordan en parafrasering som sitat i form av en setning vil lyde – vil et delsitat likevel formidle klart at inkorporasjonsstrukturen faktisk inneholder et referat. Samtidig framheves visse fraser/komponenter som vesentlige deler av det som ble sagt.

Vi skal i det følgende se nærmere på hvordan andres utsagn – figuralt perspektiv – integreres med forfatterens egne utsagn – autoralt perspektiv – i de tre språkene. Framstillingen bygger på Pitz & Solfjeld (2019), hvor et korpus av online medietekster på norsk, engelsk og tysk undersøkes. I tekstene formidles primært nyhetssaker.

3. Samme overordnede mønster i de tre språkene – de innledende delene

Alle artikler presenterer et tema, og dermed skal det også sirkles inn et utgangspunkt for emnet som tas opp. Dette er typisk for den første delen av en artikkel, men temaer eller undertemaer blir også presentert lenger ute i en artikkel, når nye elementer eller nye personer skal bringes inn i artikkelen. Vi ser et felles mønster i de tre språkene. Tekstene beveger seg fra integrerte strukturer i retning mindre integrerte strukturer. I de innledende delene hvor et tema presenteres, finner vi primært autoralt perspektiv, og det er et sterkt innslag av inkorporasjoner og

absorpsjoner, ofte flere etter hverandre. På grunnlag av disse absorpsjonene og inkorporasjonene vil det ikke være mulig å rekonstruere – som fulle setninger – hva som ble sagt eller skrevet. Men inkorporasjonene og absorpsjonene angir kilder, de presenterer i kortform journalistens tolkning av hva som er essensen i det som har blitt hevdet, og de bidrar til å underbygge journalistens presentasjon og gjør hans/hennes kommentarer plausible. I disse delene av artiklene vil det potensielt forekomme setninger som ikke entydig lar seg tilordne autoralt eller figuralt perspektiv. Men den konteksten journalisten bygger opp – med inkorporasjoner, kildeangivelser i ulik form og for eksempel delsitater, gjør at leseren trolig i de fleste tilfeller ikke stiller spørsmål om i hvilken grad ordlyden gjengir figurens utsagn. Enten falt ordene eller den skriftlige teksten slik, eller så er det en rimelig og fornuftig tolkning av hva figuren mener eller har uttrykt. De kursiverte delene av følgende tekstutsnitt er eksempler på inkorporasjoner som leder leseren inn i et tema eller deltema:

- (14) *Google attacked the proposals this week saying its YouTube and Search features could be «dramatically worse» if new rules were brought in.*
This relates to a recommendation from the ACCC that Google shares more data with publishers about its users, and alerts them when it changes its algorithms.
While Google says it does pay for some news content it uses, the Australian regulator wants to level the playing field, so publishers can negotiate these rates. (*Facebook blocks Australian users from viewing or sharing news*, 2021).
- (15) *Many Australians are angry about their sudden loss of access to trusted and authoritative sources.*
«It feels obviously very restrictive in what Facebook is going to allow people to do in the future, not only in Australia but around the world,» Peter Firth, in Sydney, told the BBC.
Amelia Marshall said she could not believe the firm's decision «in the middle of a pandemic», adding: «I've made the long-overdue decision to permanently delete my Facebook account». (*Facebook blocks Australian users from viewing or sharing news*, 2021).
- (16) *Leder i Studentersamfundet, Frida Jerve (22), er enig med Clem i at det trengs ei holdningsendring.*
– Jeg tror det har vært mye fordommer begge veier. Samfundet er et sted for alle, men vi har sett at vi ikke har hatt så mange medlemmer fra verken BI eller DMMH. Dette har vært et sårt punkt for oss, sier Jerve. (Maurseth, 2019).
- (17) *Merkel hat eine Fortsetzung des Engagements der Bundeswehr [...] zugesagt. «Wir werden hier Hand in Hand zusammenarbeiten», sagte Merkel über die Afghanistan-Mission.* (*Bundeswehreinsätze gegen IS und in Afghanistan gehen weiter*, 2017).
[Merkel har godkjent en fortsettelse av forswarets engasjment. «Vi skal arbeide hånd i hånd her om Afganistan-oppdraget».]

I stor grad vil det i slike passasjer dreie seg om skriftlige kilder – for eksempel forholdsvis omfattende rapporter, hvor sammenfatninger og utdrag vil være naturlig, og hvor journalisten (kanskje) ikke føler noen sterk forpliktelse til å gjengi ordrett.

I noen tekstutsnitt kan det likevel ha en viss betydning for forståelsen av teksten å skille mellom autoralt og figuralt perspektiv i slike temaintroduserende passasjer. I det følgende gjengis i den første setningen Frps partiprogram som indirekte tale med delsitat. Den påfølgende setningen, som vi har kursivert, kan oppfattes som fortsettelse av referatet, eller som journalistens kommentar – dvs. en kommentar som kan oppfattes dithen at den peker på en uheldig følge av Frps forslag:

- (18) Frp har lansert et tredje forslag om en dynamisk iskant der iskantsonen defineres som «der den til enhver tid observerte iskanten er». *Det kan i år med lite havis åpne for oljeleting helt opp til Spitsbergen.* (Haakonsen & Kristiansen, 2020).

Etter de innledende delene fortsetter artiklene med utdypende eller underbyggende deler, der figuralt perspektiv er mer fremherskende. Eksempelene (14), (15), (16) og (17) illustrerer dette mønsteret – fra inkorporasjon/absorpsjon til deler hvor det figurale perspektivet dominerer.

4. Forskjeller mellom de tre språkene – de underbyggende delene

Etter innledende passasjer/sekvenser hvor et tema presenteres, og hvor inkorporasjoner og absorpsjoner forekommer hyppig, utvikles og underbygges temapresentasjonene med referater. Det figurale perspektivet får plass for å plausibilisere påstander som gis i innledningen. Her går forfatteren følgelig over til mindre integrerte strukturer i form av direkte tale og/eller indirekte tale i form av setninger med finitt verb. I disse delene er det klare forskjeller mellom de tre språkene, som – i hvert fall til dels – kan forklares ut fra at indirekte tale kan markeres med konjunktiv i tysk, en strukturmulighet som ikke finnes i norsk og engelsk.

4.1 Norsk

Når forfatterne av norske tekster går over til de underbyggende tekstpartiene, dominerer direkte tale dvs. sitater. Den direkte talen innledes normalt med såkalt sitatstrek, mens det (bokstavelig talt) på den annen side ikke er noen grafisk markering av når sitatsekvensene slutter. For

diskusjoner omkring bruken av sitatstrek i moderne norsk se for eksempel Øy (2016), Mossin (2016) og Farsethås (2019). Ofte vil et utsagnsverb – i altoverveiende grad presens eller preteritum av *si* – markere at sitatsekvensen opphører og dermed markere slutten på sitatsekvenser som innledes med sitatstrek; jf.:

- (19) Trump har flere ganger tatt til orde for at andre Nato-land må trappe opp sine egne militærbudsjetter betydelig slik at Nato-utgiftene blir jevnere fordelt.
- Jeg gjentok for kansler Merkel min sterke støtte til Nato, så vel som behovet for at våre Nato-allierte betaler en rettferdig andel av forsvarsutgiftene, sa Trump.
  - Mange land skylder store pengesummer fra tidligere år, og det er veldig urettferdig mot USA. Disse landene må betale det de skylder, sa han videre. (Wergeland, 2017).

Når sitatsekvensene ikke avsluttes med utsagnsverb, vil det hyppig markeres med lay-out. Det legges for eksempel inn et nytt avsnitt som gjør at det blir et grafisk brudd i teksten, som ofte kombineres med et tematisk brudd. Dermed blir det en nærliggende tolkning at sitatet ikke fortsetter; jf.:

- (20) Kringkastingssjef Thor Gjermund Eriksen gleder seg til en ny sesong med Aksel Lund Svindal.
- Det har vært nesten umulig å se for seg en «verdig» arvtaker til Dag Erik når den perioden i «Mesternes mester» skulle ta slutt. Aksel er det. Vi har blitt enda bedre kjent med Aksel i denne sesongen av «Mesternes mester». Sterkere kandidat, i alle betydninger, til å bringe «Mesternes mester» videre finnes ikke. Vi gleder oss til neste sesong allerede.
- For Dag Erik Pedersen har det å forlate «Mesternes mester» vært en prosess, og noe han har tenkt på en stund. Planen var i utgangspunktet å gi seg som programleder etter tiende sesong. (Eliassen, 2021).

I de norske online nyhetstekstene som undersøkes i Pitz & Solfjeld (2019, s. 168), inneholder hele 76 prosent av referatsekvensene som følger etter inkorporasjoner og/eller absorpsjoner, direkte tale, og 38 prosent består bare av direkte tale. Sekvensene med direkte tale avsluttes i de fleste tilfeller med utsagnsverb. Seriene av setninger med sitat som følger direkte på hverandre, kan være lange, som i (20); jfr. også eksempel 2 ovenfor. En annen frekvent struktur i de utdypende tekstdelene i norsk er indirekte tale med utsagnsverb. Ofte vil referatsekvensene kombinere disse to strukturene, som i (3) ovenfor.

4.2 Engelsk

I engelsk finner vi – som i norsk – en sterk dominans av direkte tale i referatsekvenser som følger etter inkorporasjoner og absorpsjoner. Begynnelsen og slutten på den direkte talen markeres med anførselstegn. Av de engelske referatsekvensene som undersøkes i Pitz & Solfjeld (2019, s. 161), inneholder 74 prosent av referatsekvensene direkte tale, mens 45 prosent består utelukkende av direkte tale. Presens eller preteritum av *say* opptrer ofte foran, inne i eller etter sitatsekvensene. Samtidig påviser Pitz & Solfjeld (2019, s. 165) i sitt materiale at *say* forekommer noe sjeldnere enn *si* i norsk som avslutning på sekvensene, noe som kan ses i sammenheng med at anførselstegn i motsetning til sitatstreke markerer entydig at den direkte tale opphører. Som utsagnsuttrykk dominerer imidlertid *say* sterkt, parallelt med *si* i norsk. Sekvensene med serier av sitater i selvstendige setninger etter hverandre kan være lange, jf.:

- (21) [...] Trump said, but he didn't say how, preferring to dwell on the existing law. «Obamacare will fail. It will fold, it will close up very, very soon if something isn't done. I've often said politically the best thing I can do is absolutely nothing. Wait one year and then even the Democrats will say, 'Please, please, you gotta help us.'». (Graham, 2017).
- (22) Near the start of the news conference, Trump pressed Merkel for Germany to meet NATO's military spending target, and Merkel reiterated her country's commitment to the 2 percent military spending goal.
«I reiterated to Chancellor Merkel my strong support for NATO as well as the need for our NATO allies to pay their fair share for the cost of defense. Many nations owe vast sums of money from past years, and it is very unfair to the United States. These nations must pay what they owe.» (Mason & Rinke, 2017).
- (23) The comments at the festival sparked a larger conversation on social media about who, exactly, is allowed to fail in workplaces and still get support, another chance and, as in this case, find their way to success.
«In a lot of organisations, the people who are allowed to fail and fail up, the people who are allowed to learn from those mistakes and still be given an opportunity to get back up again, are overwhelmingly male and overwhelmingly white,» says Ruchika Tulshyan, founder of the Seattle-based inclusion strategy firm Candour. (Nathoo, 2021).

Når den direkte talen kombineres med andre strukturer i de utdypende tekstdelene, er det nesten utelukkende med indirekte tale, også disse med utsagnsuttrykk, og primært *say*.

- (24) In her remarks, Merkel also referred to past tensions with Trump, as she seeks to build a new relationship with the third US president she has encountered as German chancellor. «It's always much better to talk to one another than about one another,» she said. Merkel also said she was glad to hear Trump's support for NATO and said the President had committed to the Minsk process, designed to monitor a ceasefire in Ukraine and look toward an eventual solution to the crisis. (Collinson, 2017).

4.3 Tysk

I tysk er bildet annerledes. Etter inkorporasjoner og absorpsjoner følger – som i norsk og engelsk – referater som utdyper og underbygger den innledende delen, men det er større variasjon i strukturene. Det er tydelig at de strukturmulighetene som finnes, utnyttes i større grad i tysk enn i norsk og engelsk. Samtidig utgjør referatkonjunktiven en strukturmulighet som ikke finnes i de to andre språkene. Både i indirekte tale knyttet sammen med et utsagnsuttrykk og i indirekte tale i selvstendige setninger brukes konjunktiv svært frekvent i tysk sakprosa, og ikke minst i avistekster, for å markere at utsagnene har en annen kilde enn forfatteren/journalisten selv; om konjunktiv i indirekte tale se Fabricius-Hansen et al. (2018, s. 105-155). Slik kan man i tysk holde fast figuralt perspektiv i lange tekstsekvenser uten å måtte sitere/bruke direkte tale. Det er heller ikke nødvendig å bygge inn utsagnsverb som *sa*, *fortalte* etc. med jevne mellomrom for å tydeliggjøre det figurale perspektivet. Slike sekvenser av såkalt fri indirekte tale, på tysk kalt «berichtete Rede», finner vi for eksempel i følgende tekstutsnitt; jfr. de kursiverte setningene:

- (25) In Dänemark wird vorübergehend niemand mehr mit dem Corona-Impfstoff des britisch-schwedischen Unternehmens Astrazeneca geimpft. Grund dafür sind Berichte über schwere Fälle von Blutgerinnseln bei Personen, die mit dem Mittel geimpft wurden. Das teilte die dänische Gesundheitsverwaltung am Donnerstag mit. *Die europäischen Arzneimittelbehörden hätten vor dem Hintergrund eine Untersuchung des Impfstoffes eingeleitet. Ein Bericht beziehe sich auf einen Todesfall in Dänemark. Man könne jedoch zu diesem Zeitpunkt noch nicht feststellen, ob ein Zusammenhang zwischen dem Impfstoff und den Blutgerinnseln bestehe.* Gesundheitsminister Heunicke sprach von einer Vorsichtsmaßnahme. Die Vorfälle sollten gründlich untersucht werden, schrieb er auf Twitter. Nach Behördenangaben wird der Stopp zunächst 14 Tage dauern. *Es sei gut dokumentiert, dass das Mittel sowohl sicher als auch effektiv sei. Man müsse jedoch auf Berichte zu möglichen ernsthaften Nebenwirkungen reagieren. (Dänemark setzt Impfungen mit Astrazeneca-Impfstoff für 14 Tage aus, 2021).* [I Danmark blir inntil videre ingen flere vaksinert med korona-vaksinen til det svensk-britiske foretaket Astra-Zeneka. Grunnen til det er rapporter om alvorlige tilfeller av blodpropp hos personer som har fått denne vaksinen. *Dette meddelte de danske helsemyndighetene på torsdag. De europeiske helsemyndighetene ha[konjunktiv] på denne bakgrunn innledet en undersøkelse av vaksinen. En rapport støtte[konjunktiv] seg på et dødsfall i Danmark. Man kan[konjunktiv] på dette tidspunktet ennå ikke fastslå om det foreligger[konjunktiv] en sammenheng mellom vaksinen og blodpropp.* Helseminister Heunicke kalte det en forholdsregel. Tilfellene skulle undersøkes grundig, skrev han på Twitter. Myndighetene sier at vaksinestoppen i første omgang skal vare 14 dager. *Det er[konjunktiv] godt dokumentert at vaksinen er[konjunktiv] både sikker og effektiv. Men man må[konjunktiv] reagere på mulige alvorlige bivirkninger.]*

Typisk for tysk er at forfatterne i de utdypende delene – innenfor samme sekvens – veksler mellom de ulike strukturmulighetene. Slik synes det som om det ofte er en estetisk dimensjon i strukturvalget, og at forfatterne ønsker å unngå den monotonien som ville oppstå ved gjentatt bruk av samme struktur. Følgende referatsekvens (26) illustrerer denne variasjonen godt. Etter de innledende inkorporasjonene følger tre ulike referatstrukturer: indirekte tale med tilknyttet utsagnsverb, selvstendig setning i konjunktiv (*berichtete Rede*) og til slutt direkte tale, også den med tilknyttet utsagnsverb.

- (26) Trump versicherte Merkel seiner Solidarität, pocht aber auf eine faire Lastenverteilung. *Viele Länder schuldeten dem Verteidigungsbündnis erhebliche Beiträge*, sagte Trump am Freitag, in einer gemeinsamen PK im Weißen Haus. *Das müsse sich rasch ändern. «Ich bin ein starker Befürworter der NATO»*, betonte Trump. (*Ein wenig Einigkeit*, 2017).
[Trump forsikret Merkel om sin solidaritet, men holdt på en fair byrdefordeling. *Mange land skylde[konjunktiv] forsvarsalliansen betydelige summer*, sa Trump på fredag, på en felles pressekonferanse i Det hvite hus. *Det må[konjunktiv] endre seg raskt. «Jeg er en sterk tilhenger av Nato»*, understreket Trump.]

Også utsagnsverbene/utsagnsuttrykkene er mer varierte i tysk enn i norsk og engelsk. Riktignok er former av *sagen* svært frekvente, men i det materialet som undersøkes i Pitz & Solfjeld (2019), ligger andelen former av *sagen* i den samlede mengden tyske utsagnsverb i noe lavere enn andelen av *say* og *si* i den samlede mengden utsagnsverb i henholdsvis engelsk og norsk (Pitz & Solfjeld 2019, s. 170).

5. Diskusjon – figuralt eller autoralt perspektiv?

Vi ser at referatsekvensene i norsk og engelsk viser mindre variasjon enn i tysk, og at norsk og engelsk har et sterkere innslag av direkte tale enn tysk. Pressetekster som undersøkes i Vadøy (2008) og Solfjeld (2009), viser samme tendens for norsk, sammenlignet med tysk. Norsk har et langt sterkere innslag av direkte tale enn tysk. Barfod (2009) og Sandahl (2011) påviser tilsvarende kontraster mellom danske hhv. svenske avistekster og tyske.

Det er nærliggende å se denne kontrasten mellom engelsk og norsk (skandinavisk?) i sammenheng med fri indirekte tale – *berichtete Rede* – i tysk, som gir en mulighet for å markere indirekte tale entydig i selvstendige setninger. Konjunktiven forteller at forfatteren sjalter seg

selv ut som opphav til setningsinnholdet. Tempusforskyvning i norsk og engelsk vil ikke ha den samme klare signaleffekten. Forfatteren er henvist til å bruke samme former – ofte preteritum – i de tekstdelene som omslutter eller skyver seg inn i referatsekvensene. Dermed tilsløres potensielt om det som uttrykkes har figuralt eller autoralt perspektiv. I Vadøy (2008, s. 72) og Solfjeld (2009, s. 243) påvises for et utvalg pressetekster at norsk i større grad enn tysk oppviser en slik ubestemthet mellom figuralt og autoralt perspektiv.

I det materialet som ligger til grunn for den foreliggende artikkelen, finnes det ikke mange eksempler på ubestemt perspektiv, men for enkelte passasjer kan perspektivet være uklart. Et eksempel er (27), hvor vi i første setning har en inkorporasjon, der *hun* refererer til Angela Merkel. Denne inkorporasjonen følges av *Mange europeere trodde den ville koste mange jobber*. Det er ikke noe i dette utsnittet som forteller leseren om dette er et referat av hva Angela Merkel sier, eller om det er journalistens kommentar. Det er først et opptak fra den aktuelle pressekonferansen som forteller oss at denne setningen ikke gjengir noe Angela Merkel sa, men er en kommentar fra journalisten.

- (27) Hun brukte EUs avtale med Sør-Korea som eksempel.
Mange europeere trodde den ville koste mange jobber.
I stedet har det gitt vekst og jobber i Europa og Sør-Korea. (Kagge, 2017).

I (28) finner vi et tilsvarende engelsk eksempel. Det formidles ikke entydig om den kursiverte setningen er en innskutt forklaring fra journalistens side eller om det er noe de to som refereres, faktisk sier.

- (28) At a panel held during the 2019 Austin Film Festival, the co-creators and co-writers behind the Emmy Award-winning drama series *Game of Thrones* explained that while they were both writers, neither had any television experience when the show began. David Benioff and DB Weiss said they were allowed to take several risks even though it was their first time running a production. *And their unaired original pilot required re-casting, re-writes and re-shoots before it was finally accepted:* «It took more than one try, which we were fortunate to get a second chance,» said Weiss. Benioff added: «A lot of the mistakes were basic, elemental writing mistakes.» (Nathoo, 2021).

Likevel er det få eksempler på ubestemt perspektiv i de norske tekstene som ligger til grunn for denne artikkelen, og det er heller ikke mange eksempler i de engelske tekstene.

I norsk og engelsk ser man en praksis med å være mer forsiktig med indirekte tale, og en utstrakt bruk av direkte tale kompenseres slik for at (fri) indirekte tale i selvstendige setninger åpner for tolkning som forfatter tekst. Lange, sammenhengende sitater og en hyppig bruk av utsagnsverbene *si* /*say* fastholder det figurale perspektivet over til dels svært omfattende tekstpassasjer, mens slutten på referatene ofte markeres med anførselstegn i engelsk og med bruk av utsagnsverbet *si* etter sitatsekvensen (Pitz & Solfjeld 2019, s. 171–172), eller ved å bygge inn et nytt avsnitt i norsk. Slik dannes det i norsk og engelsk en klar ramme rundt referatet, som i liten grad åpner for ubestemt perspektiv.

Man kan også rette blikket den andre veien og spørre om tysk kanskje er overtydelig. I tysk vil ofte flere signaler samtidig formidle at det foreligger et referat. I den siste setningen i følgende tekstutsnitt formidler konjunktivformen entydig at Angela Merkel refereres. Likevel føyes det til et utsagnsuttrykk *machte die Kanzlerin deutlich*.

En mulig forklaring på at man setter inn et utsagnsverb i tysk – til tross for at konjunktiven formidler entydig figuralt perspektiv, kan være at slike uttrykk bringer inn tilleggsinformasjon, i dette tilfellet at Angela Merkel ikke bare sa noe, men betonte det eller gjorde det spesielt tydelig.

- (29) Merkel hob die Notwendigkeit eines fairen Handels hervor.
 Beide Seiten müssten dabei gewinnen können, sagt sie in der gemeinsamen PK.
 Man sehe jetzt schon, welches Potenzial in beiden Volkswirtschaften stecke.
 Globalisierung müsse offen gestaltet werden.
Die Freizügigkeit sei wichtig gerade auch für die deutsche Wirtschaft, machte die Kanzlerin deutlich. ("Ich bin kein Isolationist", 2017).
 [Merkel understreket betydningen av en fair handel. Begge sider må ha mulighet for å tjene på det, sier hun på den felles pressekonferansen. Man se[konjunktiv] allerede nå hvilket potensial som finnes i begge lands økonomier. Globalisering må utformes åpent. En liberal holdning være[konjunktiv] viktig også for den tyske økonomien, gjorde hun klart.]

Det materialet som den foreliggende artikkelen bygger på, viser at man i norsk og engelsk i (nesten) like stor grad som i tysk formidler figuralt og autoralt perspektiv entydig, selv om andre undersøkelser til dels kommer fram til at man norsk i større grad støter på ubestemt perspektiv; jf. Vadøy (2008, s. 70–84) og Solfjeld (2009, s. 243). På denne bakgrunnen er det naturlig å spørre hvilke fortrinn tysk referatkonjunktiv kan ha. Den inviterer åpenbart til

strukturell og dermed til stilistisk variasjon. Slik kan den ha en estetisk effekt. Samtidig muliggjør konjunktiven et større avvik fra figurens utsagn uten at forfatterens perspektiv sjaltes inn. Konjunktiv i indirekte tale i selvstendige setninger inntar på denne måten en mellomposisjon. Forfatteren utelukker seg selv som kilde for innholdet, men forplikter seg ikke til figurens ordlyd. I den direkte talen i engelsk og norsk får man en sterkere forpliktelse til å gjengi – et sterkere bånd til – den opprinnelige ordlyden. Deiktiske uttrykk – personlige pronomen som *jeg* og *vi* – er vanskeligere å kombinere med innhold som sterkt avviker fra det som faktisk ble sagt.

På denne bakgrunnen er det naturlig å nærliggende å anta at grafiske markeringer i norsk og engelsk, som i utgangspunktet tilsier troskap mot figural ordlyd, kanskje tøyes i retning av friere gjengivelser og parafraseringer – ut fra forfatterens behov for komprimerethet og tematisk progresjon eller tematisk skifte. Man kan spørre hva en innledende sitatstrek i norsk og tilsvarende anførselstegn i engelsk egentlig betyr – om de for eksempel kan forventes å gjenspeile nærhet til ordrette figurale utsagn.

Det er for eksempel interessant at sitatstreker svært ofte opptrer i korte overskrifter. De inneholder enkeltord og enkeltfraser eller setningsfragmenter som tilskrives den som refereres. Sitatene som disse frasene er hentet fra, opptrer normalt i fullstendig(ere) form i den påfølgende teksten; jf.:

(30) – Ikke i nærheten. (Rognerud & Sandholt, 2023)

I de engelske tekstene finner vi tilsvarende fraser – ofte med enkelt anførselstegn:

(31) ‘A cruel painfest’ - cycling’s oldest & toughest classic turns 130. (Warwick, 2022).

(32) UK ‘at risk of slipping into recession’ (Verity, 2019).

Det demonstreres en stor grad av frihet i slike løsrevne fraser. I figurens tale eller tekst er de del av et større meningsbærende utsagn, men i overskriftene står de uten denne konteksten. Det er heller ikke alltid slik at setningene disse frasene inngår i, gjengis i sin helhet senere i teksten.

I de følgende eksemplene (33 og 34) finner vi setningsfragmenter med sitatstrek i overskriftene, men disse dukker ikke opp senere i teksten, så konteksten de inngår i, forblir uklar.

- (33) – Må se helheten
Statsminister Erna Solberg og flere andre har bedt NRK gå i seg selv og reflektere om dette forsøket er innenfor mandatet til en rikskringkaster.
– Det er åpenbart en del av vårt mandat å bidra til refleksjon og engasjement rundt valg. Diskusjonen i går var litt preget av at alle ikke helt hadde sett omfanget, sier Eriksen. Flere ungdomspolitikere og Elevorganisasjonen mener forsøket viser at NRK ikke ser på elever og studenter som en seriøs gruppe i demokratiet.
– Det tar jeg avstand fra. Selvsagt gjør vi det. Det er ulike synspunkter, og det skal vi lytte til, sier Eriksen.
– Hva har NRK lært av dette?
– Vi har lært at vi må forberede oss på at også våre metoder blir diskutert. Vi må ha åpenhet om det. Men jeg tror dette er litt påvirket av at vi står rett overfor et valg. Nå får vi bruke de to månedene fram til programmet sendes for å vurdere det, og så får vi ta debatten når programmet er sendt. (Kalajdzic & Baisotti, 2019).
- (34) – Avlyser ikke klimaendringene
Direktør for Bjerknessenteret, Tore Furevik, sier at verdenssamfunnet fortsatt må jobbe hardt for å klare togradersmålet fra Parisavtalen.
Selv om det verste scenarioet fra i FNs klimapanel blir stadig mindre sannsynlig, så avlyses ikke konsekvensene av klimaendringene.
– Selv en oppvarming på 3–4 grader, som vi i dag kan kalle «current policy», vil ha dramatiske konsekvenser for natur og samfunn, sier Furevik. (Nord & Duarte, 2020).

Også et tilfelle som det følgende, hvor forfatteren bruker anførselstegn i en setning som gjengir et utsagn i framtiden, tyder på at anførselstegn i engelsk ikke signaliserer ordrett gjengivelse, men egentlig bare tydeliggjør at innholdet har figuralt perspektiv:

- (35) In her Commons statement on Monday, expected to begin at about 15:30 GMT, Mrs. May will say that backing the deal would bring an end to the uncertainty surrounding Brexit. «Our duty as a Parliament over these coming weeks is to examine this deal in detail, to debate it respectfully, to listen to our constituents and decide what is in our national interest», she will say. (*Brexit: Back my deal or risk more division, May to tell MPs*, 2018).

Ut fra det materialet vi har sett på i denne artikkelen, er det nærliggende å anta at sitatstrek i norsk og anførselstegn i engelsk i realiteten har mye av den samme funksjonen som bruken av konjunktiv i tysk i disse konstruksjonene: Man markerer figuralt perspektiv uten å forplikte seg til ordlyden. Referatkonjunktiv i tysk gjenspeiler denne mellomposisjonen i formen. Samtidig som figurens utsagn gjengis, er det autorale perspektivet – forfatteren – til stede, gjennom for

eksempel forskjøvet deiksis. Ved sitater er det autorale perspektivet ikke synlig på samme måte. Samtidig har tysk konjunktiven som et ekstra virkemiddel som muliggjør både større estetisk og stilistisk variasjon og eventuelle presiseringer.

Det er viktig å peke på at det ikke nødvendigvis er noe etisk tvilsomt ved den friheten journalistene tar seg når de på norsk og engelsk velger sitatform. Det er god journalistisk praksis å forelegge artikler – og dermed referater – for dem som gjengis, slik at de kan godkjenne de utsagnene som tilskrives dem. Men samtidig blir denne praksisen sikkert ikke alltid fulgt og er trolig heller ikke alltid mulig. Dermed kan den effekten den tyske konjunktiven har – ved å tydeliggjøre forfatterens nærvær – være et signal til leseren om at det står en forfatter, en journalist bak teksten, noe som kan være en betimelig bevisstgjøring om at det som refereres, er formidlet og reformulert av andre. Sitatstrekens funksjon i norsk er mer usikker. Som vist i debattinnleggene til Øy (2016), Mossin (2016) og Farsethås (2019) verserer det ulike oppfatninger om sitatstreken innleder ordrette gjengivelser, eller om den innleder et meningsinnhold som i sin form kan avvike fra opprinnelig utsagn. De divergerende meningene rommer også konfliktstoff; jf. Øy (2016) og Mossin (2016).

I siste instans må bruken av sitatstrek i norsk og anførselstegn i engelsk – og for den saks skyld også anførselstegn i tysk – vurderes ut fra det språksamfunnet aksepterer. Det er trolig slik at lesere vil venne seg til det som er journalistisk praksis, og dermed også intuitivt vite at sitatstrek og anførselstegn ikke alltid signaliserer nærhet til opprinnelig utsagn.

Forfatteromtaler

Kåre Solfeld: professor i tysk språk ved Høgskolen i Østfold. Undervisning i tysk språk og forskning innenfor kontrastiv grammatikk tysk-norsk og oversettelsesvitenskap;

kare.solfjeld@hiof.no

Anneliese Pitz: førsteamanuensis em. ved Universitetet i Oslo. Undervisning i tysk språk og forskning innenfor syntaks kontrastiv grammatikk; a.p.pitz@ilos.uio.no

Litteraturliste

Barfod, S. (2009). *Talegengivelse i dansk og tysk. Integreret speciale.*

Roskilde Universitet.

Brexit: Back my deal or risk more division, May to tell MPs. (2018, 26.november).

<https://www.bbc.com/news/uk-politics-46336772>

Bundeswehreinsätze gegen IS und in Afghanistan gehen weiter. (2017, 17. Mars).

https://m.focus.de/finanzen/news/wirtschaftsticker/merkel-bundeswehreinsaetze-gegen-is-und-in-afghanistan-gehen-weiter_id_6805429.html

Cheung, E. (2020). *An ancient aquatic system older than the pyramids has been revealed by the Australian bushfires.* <https://edition.cnn.com/2020/01/21/asia/budj-bim-australia-bushfire-intl-hnk-scli/index.html>

Collinson, S. (2017, 18.mars). *Trump stands by wiretapping claim during Merkels visit.*

<http://edition.cnn.com/2017/03/17/politics/donald-trump-angela-merkel/index.html>

Dänemark setzt Impfungen mit Astrazeneca-Impfstoff für 14 Tage aus. (2021, 11.mars).

<https://brf.be/international/1466492/>

Dirscherl, F. & Pafel J. (2015). Die vier Arten der Rede- und Gedankendarstellung:

Zwischen Zitieren und Referieren. *Linguistische Berichte* 241, 3–47.

Duden (2016). Wöllstein, A., Dudenredaktion (red.): DUDEN. *Die Grammatik* 9., vollständig überarbeitete und aktualisierte Auflage. Dudenverlag.

Ein wenig Einigkeit. (2017, 17.mars). [https://www.wienerzeitung.at/nachrichten/welt-](https://www.wienerzeitung.at/nachrichten/welt-europa/weltpolitik/880206_Reden-statt-tweeten.html)

[europa/weltpolitik/880206_Reden-statt-tweeten.html](https://www.wienerzeitung.at/nachrichten/welt-europa/weltpolitik/880206_Reden-statt-tweeten.html)

Eliassen, H.Ø. (2021, 9. mars). *Aksel Lund Svindal blir programleder for «mesternes mester»*

<https://www.nrk.no/kultur/aksel-lund-svindal-blir-dag-erik-pedersen-sin-arvtaker-1.15405354>

Faarlund, J. T., Lie, S. & Vannebo, K.I. (1997). *Norsk referansegrammatikk*. Universitetsforlaget.

Fabricsius-Hansen, C., Solfjeld, K. & Pitz, A. (2018). *Der Konjunktiv: Formen und Spielräume*. Stauffenburg.

Facebook blocks Australian users from wiewing or sharing news. (2021, 18.februar).
<https://www.bbc.com/news/world-australia-56099523>

Farsethås, Ane (2019, 21. november). Det går mot slutten for den norske sitatstreken.
Kommentar. *Morgenbladet, Kommentar*, s. 26–
27. <https://www.morgenbladet.no/kultur/kommentar/2019/11/15/det-gar-mot-slutten-for-den-norske-sitatstreken-det-er-ikke-noe-a-sorge-over-skriver-ane-farsethas/>

Graham, D.A. (2017. 17.mars). *Donald and Angela's awkward adventure*.
<https://www.theatlantic.com/international/archive/2017/03/trump-merkel-press-conference/520020/>

"Ich bin kein Isolationist". (2017, 17.mars). <https://www.zeit.de/politik/ausland/2017-03/angela-merkel-donald-trump-besuch>

Haakonsen, A. & Kristiansen, S. (2020, 29.januar). Vil ta større miljøhensyn i Nord.
<https://klassekampen.no/artikkel/2020-01-29/vil-ta-storre-miljohensyn-i-nord>

Hasselgård, H., Johansson, S., & Lysvåg, P. (1998). *English Grammar: Theory and Use*. Universitetsforlaget.

Huddleston, R., Pullum, G. K. (2002). *The Cambridge Grammar of the English Language*. Cambridge University Press.
<https://doi.org/10.1017/9781316423530>

Kagge, G. (2017, 17. Mars). *Trump ønsket Merkel velkommen til det hvite hus.*

<https://www.aftenposten.no/verden/i/epRBI/trump-oensket-merkel-velkommen-til-det-hvite-hus>

Kalajdzic, P. & Baisotti, V. (2019, 4.september). *Solberg om NRK-eksperiment: - hensikten*

helliger ikke middelet. <https://www.nrk.no/norge/solberg-om-nrk-eksperiment--hensikten-helliger-ikke-middelet-1.14688514>

Karlsen, M.L. (2017, 17. mars). *Da Trump og Merkel ble oppfordret til å håndhilse, stirret*

han bare tomt ut i lufta. <https://www.dagbladet.no/nyheter/da-trump-og-merkel-ble-oppfordret-til-a-handhilse-stirret-han-bare-tomt-ut-i-lufta/67409218>

Leistner, A. (2016). *Syntaktische Integration in der Redewiedergabe: Eine Untersuchung der*

direkten und nicht-direkten Redewiedergabeformen in literarischen Texten. Kassel University Press.

Lenzu, M.A. (2022, 3.juni). *WTO-Reform und Vorbereitung der zwölften WTO-*

Ministerkonferenz. <https://www.consilium.europa.eu/de/meetings/fac/2022/06/03/>

Mason, J & Rinke, A. (2017, 18. mars). *In first Trump-Merkel meeting, awkward body*

language and a quip. <https://www.reuters.com/article/uk-usa-trump-germany-idUKKBN16O0FY>

Maurseth, S. (2019, 5. September). *BI-student Marius (22) føler seg ikke velkommen på*

Samfundet – en tydelig isfront på Elgseter bru. <https://trdby.adressa.no/aktuelt/i/g63k21/bi-student-marius-22-foler-seg-ikke-velkommen-pa-samfundet-en-tydelig-isfront-pa-elgeseter-bru>

Merkel: Fairer Handel zwischen Deutschland und USA nötig. (2017, 17. mars)

<https://www.zeit.de/news/2017-03/17/international-merkel-fairer-handel-zwischen-deutschland-und-usa-noetig-17202203>

- Mossin, B. Å. (2016, 16. Januar). NRK skjerper bruken av sitatstrek. *Journalisten*.
<https://journalisten.no/per-arne-kalbakk-alf-bjarne-johnsen-nrk/nrk-skjerper-bruken-av-sitatstrek/303067>
- Nathoo, Z. (2021, 4.mars). *'Failing up': Why some climb the ladder despite mediocrity*.
<https://www.bbc.com/worklife/article/20210226-failing-up-why-some-climb-the-ladder-despite-mediocrity>
- Nord, B.A & Duarte, K. (2020, 7.februar). *Klimaforskere: - Stopp bruken av «verst tenkelig»-scenarioet*. <https://www.nrk.no/klima/klimaforskere-dropper-verst-tenkelig-scenarioet-1.14888872>
- Ould-Sada, A.B. (2019, 18. oktober). *Kong Harald til old trafford som Solskjær-gjest*.
<https://www.vg.no/sport/fotball/i/kJ1jyj/kong-harald-til-old-trafford-som-solskjaer-gjest>
- Pitz, A. & Solfjeld, K. (2019). Redewiedergabe in Online-Presstexten – kontrastiv. *Zeitschrift für germanistische Linguistik* 47(1), 137–176.
<https://doi.org/10.1515/zgl-2019-0005>
- Rognerud, A. & Sandholt, R. K. (2023, 8. mars). *Linn-Mari jobber 100% i barnehage og 100% som fotballspiller*. <https://www.nrk.no/sport/linn-mari-nilsen-jobber-100-prosent-i-barnehage-og-100-prosent-som-fotballspiller-1.16317134>
- Røed, R. (2017, 17. mars). *Trump om anklagene mot britisk etterretning: - vi sa ingenting om det*. <https://www.vg.no/nyheter/utenriks/i/RMXwx/trump-om-anklagene-mot-britisk-etterretning-vi-sa-ingen-ting-om-det>
- Sandahl, D. (2011). *Die Wiedergabe der Wirklichkeit: Textmuster, Kohärenzmarkierungen und Redewiedergabe in deutschen und schwedischen Tageszeitungen*.
 [Doktoravhandling]. Lunds universitet.
- Solfjeld, K. (2009). Redewiedergabe in verschiedener Form: Ein Vergleich Deutsch-

Norwegisch. *Hermes* 43, 219–250.

Stevenson, C. (2017, 17.mars). *Donald Trump says he and Angela Merkel 'have something in common' over wiretap claims.*

<https://www.independent.co.uk/news/world/americas/us-politics/donald-trump-angela-merkel-wiretap-allegations-latest-barack-obama-gchq-sean-spiecer-a7636281.html>

Vadøy, K. A. (2008). *Sprachen im Kontrast: Redewiedergabe und perspektivische Unbestimmtheit in deutschen und norwegischen Presstexten.* [Masteroppgave]. Universitetet i Oslo.

Verity, A. (2019, 4.september). *UK 'at risk of slipping into recession'.*

<https://www.bbc.com/news/business-49578410>

Vinje, F-E. (2005). *Norsk grammatikk: Det språklige byggverket.* Kunnskapsforlaget.

Warwick, M. (2022, 20.april). *Liege-Bastogne-Liege: Cycling's oldest spring classic celebrates 130 years of torture.* <https://www.bbc.com/sport/cycling/61160344>

Wergeland, P. (2017, 17. mars), *Trump vitser om avlyttingspåstand.*

<https://www.nrk.no/urix/trump-vitset-om-avlyttingspastand-1.13432725>

Wir wollen fairness, keine Siege. (2017, 17.mars). <https://www.spiegel.de/politik/ausland/angela-merkel-trifft-donald-trump-bekraeftigen-zusammenarbeit-a-1139364.html>

Zifonun, G., Hoffmann, L. & Strecker, B. (1997). *Grammatik der deutschen Sprache.* de Gruyter.

Øy, N. E. (2016, 5. januar). PFU forvirrer om sitatstrekk.

Journalisten. <https://journalisten.no/mediedebatt-pressens-faglige-utvalg-meninger/pfu-forvirrer-om-sitatstrekk/302740>.

